

Jakelussa mainituille

Yksityistä sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan lainsäädännön soveltaminen yksityisten koulutuksen järjestäjien tuottamiin sosiaali- ja terveyspalveluihin

Taustaa ja ohjeen tarkoitus

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) tuli voimaan 1.8.2014. Laissa säädetään perusopetuslaissa tarkoitettussa opetuksessa olevan oppilaan sekä lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettussa koulutuksessa olevan opiskelijan oikeudesta opiskeluhuoltoon. Oppilas- ja opiskeluhuoltolain yhtenä tavoitteena on ollut lainsäädännössä aiemmin hajallaan olleiden säännösten kokoaminen yhteen, jotta opiskeluhuollosta muodostuu eri hallintokuntien muodostama toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Se, mitä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään opiskelijasta, koulutuksen järjestäjästä ja oppilaitoksesta, koskee myös perusopetuslaissa tarkoitettua oppilasta, opetuksen järjestäjää ja koulua. Opiskeluhuollon palveluja ovat muun muassa psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Yksityistä sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskeva lainsäädäntö tulee sovellettavaksi yksityiskoulujen ja valtion koulujen tuottamiin sosiaali- ja terveyspalveluihin, lähinnä psykologi- ja kuraattoripalveluihin (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 ja 10 §). Sanotut koulut ovat vuosikymmenten ajan järjestäneet psykologi- ja kuraattoripalveluja, eivätkä palvelut ole olleet yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja ilmoitusmenettelyn piirissä. Oppilas- ja opiskelija-huoltolakia koskevasta hallituksen esityksestä (HE 67/2013) ilmenee, että nämäkin palvelut on haluttu saattaa lupa- ja ilmoitusmenettelyn ja sen myötä valvonnan piiriin.

Tätä ohjetta sovelletaan oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien tuottamiin psykologipalveluihin siltä osin kuin psykologi antaa terveydenhuollon ammattihenkilönä potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992) tarkoitettua terveyden- ja sairaanhoitoa. Vastaavasti tätä ohjetta sovelletaan koulutuksen järjestäjien tuottamiin kuraattoripalveluihin siltä osin kuin kysymys on yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa (922/2011) tarkoitetuista sosiaalipalveluista.

Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain ja yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) mukaisia lupaviranomaisia ovat aluehallintovirastot ja Valvira. Mainittujen lakien mukaan Valvira ohjaa sosiaali- ja terveysministeriön alaisena aluehallintovirastoja niille näiden lakien mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Ohjauksen tavoitteena on yhdenmukaistaa aluehallintovirastojen toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja ratkaisukäytäntöjä.

Tämän ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että lupaviranomaiset menettelevät yhdenmukaisesti käsitellessään oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 ja

Dnro 6174/06.00.00.02/2014

6.2.2015

10 §:ssä tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja ilmoitusasioita. Lisäksi lupaviranomaiset voivat hyödyntää tässä ohjeessa olevaa informaatiota yksityisen koulutuksen järjestäjien sekä kyseisten oppilaitosten sijaintikuntien ohjauksessa ja neuvonnassa.

Tätä ohjetta on valmisteltu yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksistä suhteessa yksityiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon

Psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämismvastuu ja tuottaminen

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n 2 momentin mukaan oppilaitoksen sijaintikunta vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Oppilaitoksen sijaintikunnalla on velvollisuus järjestää psykologi- ja kuraattoripalvelut opiskelijoille myös silloin, kun koulutuksen järjestäjä on yksityinen tai valtio, jollei koulutuksen järjestäjä päättä järjestää näitä palveluja osittain tai kokonaan omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Oppilaitoksen sijaintikunta voi tukea koulutuksen järjestäjää psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisessä. Ulkomailta sijaitseva koulutuksen järjestäjä vastaa psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä omille opiskelijoilleen.

Kunta on siten vastuussa alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opiskelijoiden psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) mukaan kunta voi järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon alaan kuuluvat tehtävät muun ohella hoitamalla toiminnan itse, sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa, olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntayhtymässä tai hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Koulutuksen järjestäjä voi myös järjestää näitä palveluja joko kokonaan tai osittain omana toimintanaan.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n 2 momentissa ei ole säädetty oikeudesta poiketa yksityisestä terveydenhuollosta tai yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain säännöksistä. Myöskään lakia koskevasta hallituksen esityksestä ei ilmene sellaista, jonka johdosta yksityisestä terveydenhuollosta tai yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain säännökset eivät tulisi sovellettaviksi yksityisen koulutuksen järjestäjän tuottaessa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuja psykologi- ja kuraattoripalveluja. Sen sijaan hallituksen esityksessä on todettu psykologipalvelujen järjestämisestä, että se on yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamaa terveydenhuollon palvelua, jota ei voi järjestää ilman mainitun lain mukaista lupaa.

Yksityistä koulutuksen järjestäjää on siten pidettävä yksityisestä terveydenhuollosta ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa tarkoitettuna palvelujen tuottajana silloin, kun kunta toteuttaa järjestämismvastuunsa

Dnro 6174/06.00.00.02/2014

6.2.2015

ostamalla sanottuja palveluja koulutuksen järjestäjältä kuten myös silloin, kun koulutuksen järjestäjä tuottaa palveluja omana toimintanaan. Tällöin yksityisestä terveydenhuollosta ja yksityisistä sosiaalipalveluista annettujen lakien säännökset tulevat sovellettaviksi sellaisinaan. Palvelujen tuottajana toimiva koulutuksen järjestäjä hakee yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettua lupaa tai tekee yksityisistä sosiaalipalveluista annetuissa laissa tarkoitettujen ilmoitusten vastaavilla lomakkeilla ja vastaavaa menettelyä noudattaen kuin sanotuissa asioissa muutoinkin. Lupaviranomainen puolestaan arvioi luvan myöntämisen edellytykset psykologin palvelujen antamiseen yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain säännösten nojalla, tekee asiassa päätöksen ja tallettaa tiedot yksityisten palvelujen antajien rekisteriin (Valveri). Vastaavasti lupaviranomainen arvioi ilmoitettujen kuraattoripalvelujen yksityisten palvelujen antajien rekisteriin merkitsemisen edellytykset, tekee asiaa koskevan päätöksen ja tallettaa tiedot rekisteriin.

Kunta voi täyttää oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestämisvastuunsa myös siten, että se ostaa psykologipalvelut itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivalta psykologilta. Vastaavasti opetuksen järjestäjä voi hankkia psykologipalvelut itsenäiseltä ammatinharjoittajalta. Itsenäisen ammatinharjoittajan on tällöin tehtävä aluehallintovirastolle yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 9 a §:ssä tarkoitettu kirjallinen ilmoitus itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimisesta ennen kyseisten palvelujen antamisen aloittamista.

Yhteenvedona oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettujen opetuksen järjestäjien tuottamien psykologi- ja kuraattoripalvelujen osalta voidaan todeta, että niihin sovelletaan yksityisestä terveydenhuollosta ja yksityisistä sosiaalipalveluista annettuja lakeja vastaavasti kuten muitakin sanotuissa laeissa tarkoitettuja lupa- ja ilmoitusasioita käsiteltäessä.

Opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestettävät sosiaali- ja terveystyöpalvelut erityisoppilaitoksissa

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 10 §:n 1 momentin mukaan sen estämättä mitä yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa säädetään, perusopetuslain 7 ja 8 §:ssä tarkoitettu opetuksen järjestäjä, jonka tehtävänä on opetuksen järjestäminen vaikeimmin vammaisille lapsille sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 20 §:n 2 momentissa tarkoitettu koulutuksen järjestäjä saavat opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestää opiskelijoilleen terveydenhuollon palveluja. Koulutuksen järjestäjän on tehtävä aluehallintovirastolle ilmoitus, joka sisältää yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettut tiedot. Toiminnasta vastaa koulutuksen järjestäjän nimeämä terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tulee olla mainitussa 4 §:ssä tarkoitettujen lupaviranomaisen hyväksymä.

Samankaltaisen 2 momentin mukaan yksityisten sosiaalipalvelujen järjestämisestä ja siihen liittyvästä ilmoitusmenettelystä säädetään yksityisistä sosiaali-palveluista annetussa laissa.

Hallituksen esityksen (67/2013) 10 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tavoitteena on, että perusasteella sellaiset koulut, jotka

Dnro 6174/06.00.00.02/2014

6.2.2015

järjestävät vaativaa erityisopetusta opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän luvan perusteella sekä toisella asteella ammatilliset koulut, jotka ovat saaneet erityisen koulutustehtävän erityisopetuksessa, saivat jatkossa vastaavat psykologi- ja kuraattoripalvelut sijaintikunnan järjestäminä kuin muutkin koulut ja oppilaitokset. Mainituilla erityiskouluilla ja -oppilaitoksilla on kuitenkin opiskelijoidensa erityisten tarpeiden vuoksi tarve palkata myös muuta kuin opetus-henkilöstöä opetuksen ja kuntoutuksen tueksi. Hallituksen esityksessä on todettu, että erityiskoulut ja -oppilaitokset voisivat jatkossakin palkata tarvitsemiaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillaisia opetuksen ja kuntoutuksen tueksi. Yksityisten oppilaitosten osalta tämä edellyttää kuitenkin sitä, että ne tekevät toiminnasta vaadittavan ilmoituksen siten kuin tässä pykälässä taikka sosiaalihuollon lainsäädännössä edellytetään, ja organisoivat toiminnan muutoinkin lainsäädännön edellyttämin tavoin.

Terveydenhuollon palvelujen antaminen on yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain mukaan luvanvaraista. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 10 §:n 1 momentissa on kuitenkin säädetty tästä poikkeavasti siten, että erityiskoulut ja -oppilaitokset tekevät aluehallintovirastoon ilmoituksen terveydenhuollon ammattihenkilöiden opetuksen tueksi antamista palveluista. Hallituksen esityksessä poikkeusjärjestelyä on perusteltu sillä, että yhteistä toimintaa harjoittavat yksiköt täyttävät opetus- ja kulttuuriministeriön lupaharkinnassa edellytetyt vaatimat kriteerit, ja toiminnalla on siten valmiiksi vahvat ja luotettavat rakenteet.

Koska aluehallintovirastolle tehtävän ilmoituksen tulee sisältää yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetut tiedot (luvan ja lupahakemuksen sisältämät tiedot), palvelujen tuottajana toimiva koulutuksen järjestäjä voi ilmoittaa tuottamistaan terveydenhuollon palveluista yksityisen terveydenhuollon lupahakemuslomakkeilla. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetty ilmoitusmenettely on edellä kuvatulla tavalla tarkoitettu lupamenettelyä kevyemmäksi, joten lomakkeissa mainittuja liitteitä ei lähtökohtaisesti edellytetä toimitettavaksi (voidaan kuitenkin tarvittaessa pyytää). Toiminnasta vastaavalta koulutuksen järjestäjän nimeämältä terveydenhuollon ammattihenkilöltä edellytetään lähtökohtaisesti samoja kriteerejä kuin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain mukaiselta terveydenhuollon palveluista vastaavalta johtajalta. Aluehallintovirasto arvioi ilmoitetun toiminnan asianmukaisuuden ja tekee asiassa päätöksen, jossa hyväksytään toiminnasta vastaava koulutuksen järjestäjän nimeämä terveydenhuollon ammattihenkilö ja päätetään palvelujen merkitsemisestä yksityisten palvelujen antajien rekisteriin.

Erityiskoulujen ja -oppilaitosten tuottamiin sosiaalihuollon palveluihin sovelletaan yksityisistä sosiaalipalveluista annettua lakia eikä siihen ole mitään osin säädetty poikkeuksia oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Näin ollen koulutuksen järjestäjä tekee ilmoituksen aluehallintovirastolle, joka käsittelee sen kuten muutkin ilmoituksenvaraiset yksityiset sosiaalipalvelut.

Hallituksen esityksen mukaan yksityisestä terveydenhuollosta ja yksityisistä sosiaalipalveluista annettujen lakien säännökset esimerkiksi rekisterinpidosta, valvonnasta ja vastuuhenkilön nimeämisestä koskisivat tämän lain nojalla myös erityiskouluja ja -oppilaitoksia. Ilmoituksen perusteella

Dnro 6174/06.00.00.02/2014

6.2.2015

palveluja on mahdollista ohjata ja valvoa siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä edellytetään.

Valtion kouluista

Valtion koulut voivat olla terveyden- ja sosiaalihuollon palvelujen tuottajia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n 2 momentissa ja 10 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Valtion kouluja niiden julkisoikeudellisen luonteensa vuoksi ei kuitenkaan voida pitää yksityisestä terveydenhuollosta tai yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa tarkoitettuina yksityisinä palvelujen tuottajina. Valtion koulujen tuottamiin sosiaali- ja terveyspalveluihin ei siten voida soveltaa sanottujen lakien säännöksiä eivätkä ne kuulu lupa- ja ilmoitusmenettelyjen piiriin silloin, kun yksityisestä terveydenhuollosta tai yksityisistä sosiaalipalveluista annettu laki soveltuu sellaisenaan (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 9 §:n 2 momentti ja 10 §:n 2 momentti).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus koskee kuitenkin myös valtion kouluja. Säännös on tältä osin ristiriitainen sen suhteen, miten oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa muutoin sekä yksityisestä terveydenhuollosta ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa säädetään lupa- ja ilmoitusvelvollisuudesta. Valtion koulun tuottaessa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu ja terveydenhuollon palveluja on niiden tehtävä tässä momentissa tarkoitettu ilmoitus aluehallintovirastolle. Asian käsittelyyn on sovellettava, mitä edellä on todettu 10 §:n 1 momentin mukaisista ilmoituksista kuitenkin siten, että sanottuja palveluja ei voida merkitä yksityisten palvelujen antajien rekisteriin.

Lopuksi

Yksityisen terveydenhuollon ohjausta, valvontaa ja lupahallintoa käsitellyt työryhmä (YTEVA) on ottanut kantaa siihen, miten tulkitaan yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 1 §:n soveltamissäännöstä, jonka mukaan laissa säädetään oikeudesta antaa väestölle yksityisesti terveydenhuollon palveluja (palvelukokonaisuuteen liittyvät linjaukset YTEVA/koordinaatioryhmä 19.4.2007 ja YTEVA 2.9.2008).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia koskevien esitöiden mukaan oppilaitosten tuottamat psykologi- ja muut terveydenhuollon palvelut on haluttu saattaa lupa- ja ilmoitusmenettelyyn piiriin. Tämän vuoksi ja kuten myös sosiaali- ja terveysministeriö on esittänyt näkemyksensä, edellä todettuja palvelukokonaisuutta koskevia linjauksia ei ole sovellettava oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin oppilaitosten tuottamiin psykologipalveluihin ja 10 §:n 1 momentin mukaisiin erityisoppilaitosten tuottamiin terveydenhuollon palveluihin, vaan lupa tulee myöntää ja ilmoitus rekisteröidä kuten edellä tässä ohjeessa on todettu.

Tällä ohjeella ei ole muilta osin otettu kantaa palvelukokonaisuutta koskevien linjausten soveltamiseen yksityisen terveydenhuollon lupahallinnossa.

Dnro 6174/06.00.00.02/2014

6.2.2015

Lisätiedot Lakimies Maarit Karjalainen, Valvira, puh. 0295 209 326

Ylijohtaja *Marja-Liisa Partanen*
Marja-Liisa Partanen

Lakimies *Maarit Karjalainen*
Maarit Karjalainen

Jakelu Aluehallintovirastot
- Kirjaamot
- POL- vastualueiden johtajat
- Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöryhmien jäsenet

Tiedoksi Sosiaali- ja terveysministeriö
Valviran johtoryhmä